

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivuutinaaca Moocaani Iimaa icacuuhi. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani.

² Miïro iticoni diibo Moocaanima icauhi.

³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetauuhi; miïro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano✧

⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno.

⁵ Jaano cïvonofañoti achicïhi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miïro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoo.

⁷ Jaabo sauhi diibo aachicïbo iicaubediti ijïboguequi. Jaabo ijïbogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi.

⁸ Jaabo diibo Jua aachicïbo icatino. Jilli aachicïbo iicaabo jïbogominaafiti iicaqui agalluubo.

⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachicinïbo, jino jiinijehallivi gasefivucuuhi.

¹⁰ Miïro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jiinijehalliri icacuuhi. Jaabofeenedi Moocaani jiinijeque eheetavehinirunofaño jiinijeminaa diiboco gaajautihi.

✧ 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

11 Miiro ijiinijevɪ saauruubo. Jaaruuboco miyamɪnaa diiboco gaayɪciutihi.

12 Jaarunofaño saatohe diiboco agaayɪcimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui.

13 Jaano miyamɪnaati saatɪhi miyamɪnaati ifi-ivomo icatino, bu gaifi iimoyɪcinoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

14 Jaabo johono Iimaa iicahinɪbo miyamɪnaafi ifiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijɪma icano. Jaabo imico mɪhai mahatyɪmeuhi, diibo idɪboro Moocaani Seemene iicaabo imico.

15 Miiro diibediti Jua ijɪbuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacumaño, nooboro.

16 Miiro jaaboti paryi mɪhai diiboma sihidɪ iicanoti magaayɪcihi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano.

17 Miiro Moisefeenedi Moocaani tajɪba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi.

18 Miiro mɪhaiñooba Moocaanico atyimetɪhi, idɪboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo mɪhaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitɪmɪnaafi Jesucristoti Jɪbeguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomɪ sacerdotemico, levitamico icano galluuhi Juajaago diiboco: ¿Mɪjoho ɪjoho? noomoro idilluqui.

20 Jaamoco diibo imino jɪbuguuihi: Uujoho Cristo icatɪhi, nooboro.

21 Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miijoho iiijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihi, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu iiijoho oono Moocaani iimaaminaafi asaajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

22 Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miijoho iiijoho miihaico diibogo, oono miihaico agallu-umoco miiibeguequi miiilli difiiti iiijoho neehi, noomoro.

23 Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihiigovi ocoovadiiciniibo: Aivojiiibedi jiihaico sanotiiicovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

24 Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo.

25 Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatiibo, bu Elia idiicatiibo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatiibo icano, ¿collihi jana nitihicahi? noomoro.

26 Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriro nitihii. Jaanoti amiihaifeeneri iicaabo saafi amiihai magaajatiiibo.

27 Jaabo taabuunati asaabo tajanaaniciivi iicaabo, diibovi uujoho ifototihii. Jaamaño diibo tihaipaaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

28 Paryi jino jilli icauhi Betabara onoomañoovi, Jordan onoochi onegueehivi Jua initihicauhigo.

Jesu Guijevefeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

29 Jaano sifucuti Jua, Jesu diibojaa asauboco aatyimeuboro nuuhi: Memecii jaani Moocaani

Cordero, iguijefeenedi jiinjeminaa imitico ubu-usujiibo.

³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaaubo: Taabunati saajiibo tajanaanivivi iicaabo uujoho chahau-naacaro iicacuumaño.

³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahinithi. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitiboro saahi Israel cuumiminaa diiboco igaaajaqui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gajaco nimihubadi jeevaabo diibohallivi niquejefañoti iniitooboro iicanoco.

³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatithi miijoho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitiqui agaluubo nuuhi: Tagaija cajaanihallivihacho iniitooboro iicaabo diibo tagajari initijiibo, nooboro nuuhi.

³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jibeguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jibogominaa.

³⁵ Jaano sesevede siino Jua tomañeri icauhi miimisiiçi jibogominaatisima.

³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memeci ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jibogominaatisi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emeeciuboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿Jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui numisi: ¿Jibogominaafi, cuuca dicafihii? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memeciva, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo iicahicauhigoco. Jaamisiro mihiiꞑcuuneguiiha tufucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo.

⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonitiboro inahabo Simonco iguiinutuuboro diiboco nuuhi: Meeci mahatyimecuuhi Mesia Cristo onoboco, nooboro. Mesia, Moocaniti asaabo ihaivoꞑisucujui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Iijoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onoono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamisico.

⁴³ Jaano sesevedi Jesu imuguuhi Galilea jiiniꞑevꞑ ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyoꞑicuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacumiri tolliro Andre, Pedro icamisi icahicauhi.

⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque ꞑicꞑeuboro nuuhi: Mihai mahatyimecuuhi, diibediti Moise itajꞑba aamefaño acaatinꞑuboco. Tolliro Moocani iimaaminꞑa diibediti acaatinꞑuboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memecitequi, nooboro.

47 Jaanaa Jesu Natanae asaaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelmīnaafi abañifitatiibo, nooboro.

48 Jaanegui Natanae diiboco dilluuhi: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mihiro ico uujoho atyimehi Felipe ico coovatinaacaro higuerahogu-iino diicaaboco, nooboro.

49 Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jiibogomīnaafi ijoho Moocaani Achi, ijoho israelmi aivojiibo, nooboro.

50 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli ijoho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguiino diicaaboco atyimehi eneeneguiiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

51 Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro amihaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicininoti Moocaani toomomīnaa uujoho Miyamīnaafibadi Ifiivubohallivi iniitocinimoro bu caamovi focinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jiibaimo.

1 Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jiibaimo icauhi Cana cuumivi Galilea jiinijevi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi.

2 Jahi tolliro Jesuco ijibogomīnaama cuuhuvaumo tobaimovi.

3 Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

4 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototihī, nooboro.

5 Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecivominaaco: Paryi diibo amahaico onoonoco momooni, noogoro.

6 Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano icĩũũno. Tuñũujefaño judiomi iicanicibadi ifinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicaũũuje. Jaano sañufaño fine #fete hicauno ochenta o cien litrodino nifaihu.

7 Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino icĩũũunoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñũujeque jiti jiti gahafusuuhi.

8 Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi miidino mihicimoro mahacito ijibaimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniumo.

9 Jaafaihuco ijibaimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautibo cuucati #ciunoco; idimoro diito ijeecivominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco #ciumaño. Jaanegui ijibaimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi:

10 Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ijibaimo guiraano aaducuunobuunati iimij#sutinoco #fefimo. Jaanoti #joho aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

11 Jino aivo iticoni Jesu sihidĩ ejeevanoco omoonũno Cana cuumivi Galilea jinijevi, imityaco #fusuubo. Jaaneri ijibogominaa diiboco miyaavuguuhi.

12 Jaanobuunati seeji, inahabomi, ijibogominaa icamoma fuubo Capernau cuumijaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomi j̄ibaimo Pascua ifiit̄icuuneguiiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi.

¹⁴ Jahi atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nimihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuuacumo ḡicinimoco atyimeubo.

¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaaibaico gaic̄it̄ati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañ̄iubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuuacuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano.

¹⁶ Jaaboro bu nimihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buh̄igovi m̄ici! ¡Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ij̄ibogominaa esafutuuhi Caat̄inihaamefaño: Diijaco agaijino uco fin̄isuhi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomi diiboco dilluuhi: Eneecata m̄ihaico siibadi iicanoco dihīfusu toonoti magaaajaqi: J̄i, olli iicaneguiiha jahi olli moon̄ibo meneeqi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino booban̄iji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli ij̄joho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

21 Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi.

22 Jaamaño Jesu iguijeveunofeeneti ubuheeteusumi ijibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ijibuguunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

23 Pascua jibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicauhi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere.

24 Jaarumovi Jesu jeevamaahicautihi famoovaaco agaajahicaumaño.

25 Mihaiñooba diiboco jibeguehicautihi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

1 Icaubo saafi fariseomiobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo.

2 Jaabo Jesujaago fucu asauboro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, mihai magaajahi ico Moocaani mihaico dibeguequi agalluunoco. Chahamo mijoho sihidi ejeevanoco joho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicaturuva, nooboro.

3 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi, siino dojicuviro ifiivotibo Moocaani aivojifaño feejitih, nooboro.

4 Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuhi: ¿Milli jaabo miyaminaafi ujusicuubo siino dojicuviro

fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeeb#faño ij#cafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajari icano ifivoti#bo Moocaani aivojifaño feejitih.

⁶ Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajati ifiivomo Moocaani Gajama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo.

⁷ Daabafitedino siino fiivo ico onoonoti.

⁸ Mi#ro guibuhuba iimogohigoti asaanoco ij#joho guubufihi. Jaaruubo gaajatihi conooti asaanoro conoovi #fotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajari ifiivomo, milli ifiivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿ij#joho aivo sihidi edeevaabo israelm#naa j#bogom#naafi idiicaru-ubo, nacu jinoco gaajatihi?

¹¹ Miyanotiro ico neehi: M#hai mihiimaahi magaajanoco. Jaamo m#hai mij#beguehi mahaty#meneque. Jaarunoco am#hai mimiyaaveguehicatih m#hai monoonoco.

¹² Jiin#jeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehicatih. Jaanequi: ¿Fine millijiru niquejeonoco j#buguruva?

¹³ M#hai#nooba niquejefaño footih i#d#boro tahigoti iniitehin#bo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefaño iicaabo.

¹⁴ Mi#ro Moise s#caih#gov# j#nimoco caamovi agañiy#ic#ubadi; toll#ro uujoho Miyaminaafibadi

Ifiivuubo caamovi guijeve imohobujehallivi gañiiyicicafeteji.

15 Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuhi*

Moocaani Jiinije Miyaminaaco Agaijino.

16 Miïro Moocaani sihidî jiinije miyaminaaco agaijiboro idiboro iicaabo Illico aciûhi. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitîhi. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji.

17 Miïro Moocaani jiijehallivi Illico galluutihî jiinije miyaminaaco ciijigaifaño igañisuqui. Jilli galluubo diibofeedî jiinije miyaminaa itaajaqui.

18 Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo ciijigaifaño ifetejitîhi. Jaanoti imiyaavogotimo ciijigaifaño ifeequi icacuhi idiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño.

19 Jaamo imiyaavogotimo ciijigaifaño ifeequi icacuhi. Miïro jiiinijehallivi aachicinibo asauboco imogotimo icivonocoro imuguumo imiticoro omoonihicaumaño.

20 Miïro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fitivotimo, iimitinoco omoonino foovovotino iicaqui.

21 Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fitivehi diito omooninofaño Moocaani iicano igaajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

---

* 3:15 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

22 Jaanobuunati Jesu fuuhi ijibogominaama Judea jiinijevi. Jaabo toonovi gueenene icaubo miyaminaaco initiubo.

23 Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomañovi sihididi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo.

24 Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

25 Jaanaaca Jua jibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifiino imibachuhallivi.

26 Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojjibogominaafi, meeci ima oono Jorda oonegueehi iicaubo icahi diiboti mahaico idibuguubo. Jaabojaa sihididi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

27 Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva.

28 Miïro amihairyo uco muguubuhinicuuhi: Uujoho Cristo icatihidi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco.

29 Miïro taabava jibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicibo. Jaabadi jisumi uujoho sihididi imo imo icahi.

30 Jaabo diibo jisumitiro janaanivivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

31 Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jiinijeoobo jilli jiinijeminaafi. Jaabo jiinijenehejequere iimaanivivi. Jaanoti niquejefañoti asaabo famoohalliviro icahi.

³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco mihaiñooba miyaaveguehi-catihi.

³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jibeguehi.

³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino achi.

³⁵ Moocaani Illico gaijahi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuuhi.

³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuuhi. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñihicuno Moocaani omoonijinofañooro icacuuhi.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuui Jua janaanici Jesu ijibogominaama iicaabo initihicaunoco.

² Jaarunofaño Jesu nitihicautihi idimoro ijibogominaa nitihicauhi.

³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguuhi Samaria jiinijefeenedi ufunoco.

⁵ Jaabo ufuubo ifutuui Sicar onocuumi Samaria jiinije cuumivi Jacob illi Joseque ijinijeque aaciumaño fiitino.

⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onoohoji. Jaanaa Jesu asaabo, iniinovatucunegui tohoji cojivi casivuubo, fine gadiçiba nihiba icacuuberi.

7-8 Jaanaa ijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihutɪ daaci, nooboro.

9 Jaanegui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Milli jaabo ijoho judio idiicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nifaihuco dilluuhi? noogoro. Jilli nuugo judiomɪ samaritanomɪma iimogocasihicautimaño.

10 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ijoho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu miijoho jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ijoho uco dilluruva ico uujoho buheenifaihuco acijirahi, nooboro.

11 Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojibo, nacu jineri jaabo inifaihuco diicijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheenifaihuco diicijirahi?

12 Miɪro jino moheedeebe Jacob miihaidi jihojico ficuuhi, diibo iseeme, paryɪ ijoomɪ icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ijoho diibo janaanici deevahi? noogoro.

13 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryɪ jihoji nifaihutɪ aadumoco siino adufira aiveji.

14 Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitɪhi. Uujoho aacino nifaihu diitofañoɪ finitino niivaji ifinijitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

15 Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojibo, uco tofaihutɪ daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jihojijaago nifaihufiri saatigo icaqui, noogoro.

16 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

17 Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatɪhi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatihí onoogo.

¹⁸ Miiro sahusedimoma diicacuuhi, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatiĩbo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojiĩbo iĩjoho baacho Moocaani iimaaminaafi.

²⁰ Miiro moheedeete samaritanomí Moocaanico jigajihallivi imejiibuuhi. Jaarunaa amiĩhai judiomí Jerusalevi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiĩhai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumi-jaago footimo icano.

²² Miiro amiĩhai samaritanomí magaajatiĩboco mihimehi. Jaanotí miĩhai magaajaaboco mihimefihí; Miiro judiomítí taajasu saahi.

²³ Jaanotí safucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuuhi, miyanotíro Moocaanico iimomo imeji igajari, miyaaneri icano. Miiro tollí iimomoco Moocaani imeguehi.

²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igajari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaajinoco. Jaabo asaadi miĩhaico paryí fanoocoro jiĩbeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ijiĩbogominaa gaseuhi. Jaamo jabafituuhi. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluutihí. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque mihiimaacasihí? nuutimo.

28 Jaanegui diigo ihiciñuco ejeevesuhinugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jibugutuuhi.

29 Eneecauhu masaamoro memeeçiva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatibo? noogoro.

30 Jaanegui diito tuucuumiti asaaumoro fuuhi diibojaago.

31 Jaanaaca jibogominaa diiboco neehicauhi: Mojibogominaafi, machu, noomoro.

32 Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amihaima magaatino, nooboro.

33 Jaanegui jibogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine mijoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

34 Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agalluubo onoobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono.

35 Miïro amihai meneehi: Icanehiica minihibaci, minihibaci idino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amihaiico uujoho neehi: Memeeçi basutaaco, oono paryi tifaicuuhi ihicafetequi.

36 Miïro basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifihi. Jaabo basuta noovaco ananincibadi miyaminaaco nanihi ifnijitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco icibo icano sano imo imo iicaqui.

37 Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinichi, onoono.

38 Jaanegui uujoho amihaiico tajibahi mihiciqui amihai mabasuhinonoco; sita abasuhinonoco

amihai mequehevehi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiiniye cuumiminaa miyaavuguuhi diigo ijibuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti.

⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaaumoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi.

⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihi-imaaco uguubuumoro.

⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi ijoho eneeneriro mimiyaavogocuutihi: Mihairyo muguubucuuhi. Jaamoro magajacuuhi miyaanoro diibo Cristo jiinjeminaa taajaa-suminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiiniyejaagovi.

⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi ijiinijevi bocigoratihi, nooboro.

⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomañoto imino gaayiciuhi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omoonunoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiinijevi toonovi nifaihuco aivofaihuti iminiyumañovi. Jaanaa Capernauvi icaubo saafi aivojibo. Jaabo seemene guihuvauhi.

⁴⁷ Jaabo guubuuihi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiiha.

48 Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi iicanehejeque omooninoco mahatyimetihachiji mimiyaaaveguejitihi, nooboro.

49 Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojibo goovano masiigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

50 Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuuhi.

51 Jaabo iijati fiitacuuboco idudicamaajeminaa asaamoro jibogovauhi: Diseemene buheecuhi, noomoro.

52 Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehinibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dijiveeberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro.

53 Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

54 Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omooninunoco alliniuhi Judeati Galileavi siino uhumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi Igotiboco.

1 Toonobuunati judiom i eetavuuhi jibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi.

2 Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onoohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi iijiri Betesda onooaba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano.

³ Jaahugaje gohasinovi sihidí iguihuvañimo icahicauhi aatyímetímo, idíino iimitímo, ifiino isifañíneri ñgotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifaihu amaryíbanoco.

⁴ Míiro tobajaago Moocaani toomominaafi niitehicauhi safohosa jaaboro inífaíhuco maryícuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegavíro aacotoobo buheehicauhi, jillí fanoova guihuva*

⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodíno ficabano ticovovi iguihuvacuubo.

⁶ Jaabo siucíñuboco Jesu aatyímeuboro gaajacíuhi aivo gueenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojñíbo, mñíjoho bu uco tobafaño jñhacujirahi toba amaryíbasumi fahíjívaro tobafaño feequí moonínaacaro sita tahímegaro feeñicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañíivo jaaboro dicígaijeque dñcñíbo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icígaijeque ñcñuboro igucuubo. Jaafucuu judiomí jaguisífucuu.

¹⁰ Jaanegui judiomí Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachíjijí jino jaguisífucu. Jaanegui dicígaijeque satyejitíhi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuhi: Míiro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicígaijeque dñcñíbo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿Mñíjoho diibo íco dicígaijeque dñcñíbo dñgo onoobo? noomoro.

---

* **5:4** Sahaamefaño toonoño versículonoco ficuutímo.

13 Jaarunofaño diibo gaajautihi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyaminaa iicaumo cojiti Jesu sihigovi ufucumaño.

14 Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aatyimeuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino #joho ubuheecunoco; siino imitino diicacuujirahana janaanici iicano siino dijaa saadino, nooboro.

15 Jaanegui diibo ufuuboro judiomico j#bugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco.

16 Jaanoma iicaumo judiomí Jesuco imitino moonihicauhi, diibo jaguisifucuvi tolli omoonihicaumaño.

17 Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumi-hachuta dudicamaahi. Jaano ticovovi bu uujoho dudicamaahi, nooboro.

18 Jaanoma iicamo judiomí janaanici imeguehicauhi diiboco agaicaaunoco. Mi#ro toono jaguisifucucoro diitobadi teemehicauti#bo, tolli#ro bu Moocaanico: Guihirubi, onoboro ifico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

19 Jaanegui diitoco nuubo: Miyanotiro, miyanotiro am#haico nehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeeb#tiro moonit#hi. Mi#ro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolli#ro Illi mooni#hi.

20 Mi#ro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Mi#ro imi janaanici ejeevanoco #fusujiibehiica. Jaaneri am#hai ma-jabafiiteji.

21 Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aaci#badi#ro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji.

22 Miiro Moocaani mi#hai#oobaco iimitico nootih. Jaaruubo paryi toono imibachu mityaco Illi usefa#o jeevesuubo, imitico iimibachuqui;

23 Toonoti famooro Illico ibociguequi Caanico iicabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotih diiboco agalluuboco.

24 Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Uco agalluhin#boco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuumo ifinjitino fiivoma icacuhi. Jaamo c#jigaifa#o fuucujitih; Jilliro guijeveti fiivofa#ovi fatyucuubo.

25 Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuhi; iimitifa#o miguijevecubadihiica iicamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubumo fiivoma icaji.

26 Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco ac#bo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui.

27 Tolliro bu mitya iijico ac#bo miyaminaafa#oti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iicama#o.

28 Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi pary#cino c#hojinofa#o iicamo ihiimaaco uguubujino.

29 Jaamo iiminoco omoon#umo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omoon#umo buheeteji c#jigaifa#o ifeequi.

Cristoti I#bogono.

30 Miiro uujoho aivo, uuro tajeeb#tiro moonijitirahi. Jaama#o uujoho iimitinoco dugaacuhi uco ataj#babadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeeb#ti uuro iimogonoco

omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhinibo iimogonocoro moonihi.

31 Uujoho uuro tafitiro jibuguruva tajibogo saatehedi ibocima chahajirahi.

32 Jaanoti sifi uuditi jibeguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uuditi diibo onono miyaano iicanoco.

33 Miïro amihai saatohoco magalluuhi Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuhi.

34 Jaarunofaño uujoho gaayicitihimi miyaminaafi jibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amihai neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji.

35 Miïro Jua cijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amihai jihachutagayiro imo imo mihicauhi.

36 Jaaruno toono Jua jibuguuno janaanivimi uujoho onono jeevahi. Miïro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivimi jibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco.

37 Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jibeguehi. Jaaruuboco amihai safooba mahatyimetatimi, bu ihiimaaco safooba muguubutatimi icano.

38 Tolliro bu diibo iiji amihai faño chahahi; Diibo agalluhiniboco amihai mimiyaavogotimaño.

39 Miïro Caatinihaameque imino amihai mihifinichicahi fiivo ifico toohaamefaño mahatyimeneque mihimogomoro. Jaano miïro toohaame uuditi jibuguruhaame.

40 Jaarumo tajaa masaanoco mihimogotimi fiivoma mihicajiruneguiiha.

41 Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitihimi.

⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi amihai Moocaanico magaijitiinoco.

⁴³ Miro uujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitihi. Jaanoti sifi jilli ijeebitiro asaaboco naha amihai magaayicijirahi.

⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonoguiinodi idiboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotih.

⁴⁵ Jaanegui uuditi mehesamaaidino: Caani imefeenevi mihaico imitino neejiibo, noomoro. Icaabo amihai imitico eneejiibo Moise. Jaabo tajibafeenedi mataajibadi mehesicinirahi.

⁴⁶ Miro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miro diibo uuti caatinuhi.

⁴⁷ Jaabo acaatinunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuui.

² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatyimehicauneguiha.

³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro ijibogominaama casivuubo.

⁴ Jaasumi fiitacuuno judiomi jibaimo Pascua iicaujino.

5 Jaanaa Jesu emeeciubo atyimeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

6 Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiibo? onoomaño jilli omoonjinoco imino agaajacuuboro.

7 Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

8 Jaanegui ijibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi:

9 Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimisiici tavaabomisi icanoma iicase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

10 Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casicamaaiumo cinco mildino gaifimi.

11 Jaadi Jesu imaahunoco icuboro Moocanico graciaco aciuboro, toonoco ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi giciniumoma. Tolliro bu itavaco ifuumo iimuguudineheje.

12 Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ijibogominaaco: Paryi manaani ihatyuvoco gañicafototino iicaqui, nooboro.

13 Jaanoco ananimo gahafusuuhi, jiiibañoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyuvuunoco.

14 Jaano Jesu sihidi ejeevano #fusuco eheetavu-unoco aatyimeumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jiinjehallivi asaaujiibo, noomoro.

15 Jaamoro Jesuco #ciumoro satyuujirumo aivojiboti iheetavequi. Jaanoco agaajaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Jaanaa mihijicuudi ijibogominaa muuaijaago fuuhi.

17 Jaamoro meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernaujaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseutih.

18 Jaanaa imuaifa ticovauno sihidi guibuhuba asaano.

19 Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idino kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi nifaihuhallidi igoboro. Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo.

20 Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

21 Jaanogui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayiciuhi. Jaadi goovano #futuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guinehi.

22 Jaano sesevede toonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo.

23 Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaano, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fitino.

24 Jaamañovi Jesu, ijibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaujaago Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco AACineguiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

25 Jaaboco onogoo muuaivi aatyimeumoro nuumo: Jibogominaafi, ¿cusumi gasehinihi? noomoro.

26 Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro amhaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiha uco miguiinehi. Jilli sihidi ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiha icatino.

27 Jaanegui ifinino machutaguiha mududicamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo amhaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asanoco miyaminaa igaajaqui, bu uuvi Moocaani igaajataco ificucuuno icano, nooboro.

28 Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

29 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amhai mimiyaavogonoco, nooboro.

30 Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco mhaico dihiifusu maatyimemere ico mimiyaaveguequi?

31 Miho moheedeetemihai machuui mana onoonoco sicaihigovi iicausumi, oono

Caatinihaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onoobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Moise amiihaico niqueje maahuco acitih, Guihirubi amiihaico jino miya maahu niqueje maahuco acih.

³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jiiinjeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojibo, fahiijivaro miihaico toono maahuco daacihica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitih, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitih icano.

³⁶ Miiro amiihaico uujoho enehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicatih.

³⁷ Miiro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitih.

³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehinitih uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhinibo iimogobadi mooniqui saahinih.

³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhinibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji.

⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhinibo iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomi ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo,

unuuneguiha

⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatĩbo? ¿Mĩro caani, seeji icamoco mĩhai magaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amiñhai dejecufiraco.

⁴⁴ Mĩhaiñooba tajaa saajitĩrahi Guihirubi uco agalluhinĩbo tajaa isivaturuva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu.

⁴⁵ Mĩro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro jĩbegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

⁴⁶ Mĩhaiñooba Moocaanico atyĩmetihi idĩboro uujoho Moocaaniti asaabo Moocaanico atyĩmehi.

⁴⁷ Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinĩjitino fiivoma icaji.

⁴⁸ Uujoho fiivo maahu.

⁴⁹ Mĩro amiñhai eedeete manaaco sicaiñigovi amachuurumo chuumuuhi.

⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefañoti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijetetimo iicaqui.

⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniitehinĩbo. Jaamo uco agaayĩcimo ifinĩjitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahuco. Jaanoco uujoho jiniñjeminaahallivĩ aacijino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomi ticovauhi sanomi iimaacasiimo: ¿Milli jaabo jaani mĩhaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanogui Jesu nuuhi: Miyanotiꞑro, miyanotiꞑro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboo uucuco muduutihachiiꞑi, bu itiiꞑohoco mahadutihachiiꞑi icano fiivoma mihicajitiihi.

⁵⁴ Jaanoti taahucuco amachuubo, tatyiiꞑohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji.

⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, tatyiiꞑoho miya adufaihu icano.

⁵⁶ Jaamo tafiico amachumo, tatyiiꞑohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliꞑo icahi.

⁵⁷ Miiꞑo Moocaani uco agalluubo ifiima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiꞑo uco amachuubo uuri icaji.

⁵⁸ Jino niquejeti iniituuno maahu; amiihai caanimihai manaaco amachumo iguijeveubadi iicano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagoga-jafaño ijiiꞑuguubo.

Jesu Iimaa Fiivoco Aciihi.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatoho ijiiꞑogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. ¿Miiꞑoho fine gaayiciꞑirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu ijiiꞑogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amiihaico imitino mooniihi?

⁶² ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboco caamo iticoni iicauhiꞑo ofooboco mahatyimeruva?

⁶³ Miiꞑo Moocaani Gaija miiꞑonoco fiivoco aciihi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino

uujoho ihiimaano amiihai jeebico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo amiihaiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Miïro Jesu imegaviro gaajacuuhi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicaauqui aaciujiboco icano.

⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui amiihaico neehinihi: Miihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatoho diibo dojicuti efehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutimo.

⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amiihai tolliro diitobadiro mefeeki? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuhi: ¿Aivojibo, miijaago bu miihai mefeekirahi? Miïro iima icano ifinijitino fiivo iimaa.

⁶⁹ Miïro miihai mimiyaaveguehinicuuhi. Jaamoro magaaajahi ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amiihaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaubo Jesucristoco igu-ijeniqui aaciujibo.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautihi.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jiinijeri i gooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jiinijevi ofoonoco

imeguehicauti#bo judiomi diiboco tahi agaicaau-guuneguiiha.

² Jaanaa fiiticuuno tabernaculojano j#baimo iicaujino; tusumi judiomi nijeganofa#oro icanicimo.

³ Jaaneguiiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi.

⁴ Mi#ro mi#hai#ooba miyaminaaco ifico igaajasuqui omoonimo toovono moonitathi, tolli bu omoon#bo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicauti#ma#o.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuv#hiica uujoho #fotot#hiica. Jaanoti am#haidi naha fafucuvaro imihi.

⁷ Mi#ro am#haico jii#jeminaa j#heguet#hi. Jaanoti uco j#hegueme diito imitico onoonohalliti.

⁸ Am#hairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimov# foot#hiica tahoovofucuv#hiica uujoho ifotot#hi, nooboro.

⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano J#baimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuut#bo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiiha.

¹¹ Jaaboco judiomi tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: #Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabedit# sihid# miyaminaa m#ibacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho

neehicauhi: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

13 Jaarumo miñhaiñooba foovono diibediti iimaahicutihi judiomi ñihicuti.

14 Jaanaa ijibaimo feeneveunaaca Jesu templo-jafaño jicafutuuhi. Jaaboro ticovaubo ijibuguubo.

15 Jaaneri judiomi sihidi eheetyemere neehicauhi: ¿Mili jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

16 Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho tajeebitiro jibogotihico uco agalluuhinibo jibogoco uujoho jibeguehi.

17 Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jibogoco jibogonoco nacu tajeebitiro uujoho onono iicanoco.

18 Jaanoti ijeebitiro ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefihico. Jaanoti diiboco agalluhiniboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifira chahahi.

19 Miñro amñhaico Moise tajibaco aciuhico. Jaarunoco amñhaiti saatohoba imino moonitihico. ¿Collihico jaamo uco magaicaujirahico? nooboro.

20 Jaanegui miyaminaa iimusuhi: Ijohoco ijima diicahico. ¿Mijohoco nacu ico gaicaujirahico? noomoro.

21 Jaanegui Jesu diitoco nuuhico: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihininerico famooro meheetyehinihico.

22 Miñro Moise amñhaico tajibauhico amñhai meehe nigacico quiticico. Jaarunoco diibo ticoniutihico omoonuubo, amñhai eedeetemihico toonoco ticoniuhico eheetavuumo. Jaanoco amñhai jaguisifucusumi meheetavonihico.

23 Jaano Moise tajiiba gañicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaifi seemene meeheque miquticinicahi. ¿Jaamo collihi tajaa misifiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohalliti?

24 Imino meecitimoro saatohoditi mihi-imaadino. Jari imino magaajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

25 Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguiinehicaabo icatibo?

26 Memeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco miñhaiñooba milli moonitih: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuhi diibo Cristo iicanoco?

27 Jaanoti miñhai magaajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi miñhaiñooba gaajajitih cuucati diibo asaanoco, noomoro.

28 Jaanegui Jesu templojafaño ijibuguumañoti sefano nuubo: Uco naha amñhai magaajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebitiro saatih. Jaabo uco agalluuhinibo miyaabo iicaaboco amñhai magaajatih.

29 Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinimaño. Miñro diibo uco galluuhinih, nooboro.

30 Jaanegui diito diiboco gaayicujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño miñhaiñooba diiboco gaayicutih ihoovofucuvi ifutuutimaño.

31 Jaarunofaño sihid diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihid ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluuhi Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuui miyaminaa toonoti imiribacasiunoco. Jaaneguiiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluuhi Jesuco igaaayiciqui.

³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica amihaima icaji. Jaadi dojicuviro feeji uco agallu- ubojaago.

³⁴ Jaaboco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitihii uujoho iicahigo amihai mihifetejitimaño uco mahatyimejitihii.

³⁵ Jaanegui judiomii sanomiro noocasiuhi: ¿Cu- uca fine jaabo ofooboco mahatyimejitihii? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomii agavaracinimojaago feejiibo griegomico ijibeguequi?

³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono mihaico noobo: Uco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitihii uujoho iicahigo mihifetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jibaimofucu Jesu agañiivuuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mi- hicahachijii tajaa masaamoro, mahaduva.

³⁸ Uco imiyaavogoobo, Caatinihaamefaño onoobadi: Dijeebifañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igai- jaco agaayicijinoco. Tusumihiica Moocaani Gaija niituutihiiica Jesu niquejefaño ufuutihiihehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

40 Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho ugu-ubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

41 Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi?

42 Miïro Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojiiïbo David yotofañoti tolliïro Belen allïo cumijefañoti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

43 Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti.

44 Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutïhi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotïhi.

45 Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collïhi jana jaaboco misivatïhi? noomoro.

46 Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiimaamo! noomoro.

47 Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tollïro bu nacu amiïhai diibo abañinoco mimiyaaveguehi?

48 ¿Nacu amiïhaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu.

49 Jaanoti jito miyaminaa tajiiïbaco agaajatimo jilli cijigaifaño efeejimo, noomoro.

50 Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onoobo safoono Jesuco fucu emeeçijeubo, nuuhi:

51 ¿Nacu miïhai tajiiïba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitïmoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ñjoho Galileaobo? Eneecau, imino Caatinahaameque dihiifinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatíhi, noomoro

⁵³ ijeevadi sahaje iijanojaa foocinümo.

8

Gaifimima Iicafifgo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajijaago.

² Jaano seseevedi fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasüvuuboro ticovaubo ijübuguubo.

³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigoooco gaifimima iicafihicaugoco. Jaagoco diitofeenevi ificumoro

⁴ nuumo: Aivojübo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifiima faguifaño icagoco mahatyimehi.

⁵ Miïro Moise itajübafaño jilli mühaico neehi: Tolli iicagoco guisiri mahaamimoro magaicau, nooboro. ¿Jana ñjoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, ñfurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiinijehallivi idijüvuuboro ticovaubo ihusegairi jiinijeque acaatinübo.

⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhi-caunegui, agañüvuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amühaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo,

⁸ nooboro siino idijüvuuboro ijiinijeque caatinihicauhi.

⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebüfañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safisari ofoocinümo.

Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi.

10 Jaadi Jesu agañiivuudi miihaiñoobaco atyimecuutiibo, idigoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Miïro saatohoba ico milli moonitihî? nooboro.

11 Jaanegui nuugo: Aivojiiibo, saatohoba milli uco moonitihî, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ujoho bu icaru-ubo milli ico moonitihî. Fuucu. Jaagoro siino imitino diicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebiiñoco Aachiciniiibo.

12 Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jiiinjeminaa jeebiiñoco aachiciniiibo, tadyojicuti asaabo civohi icajitihî. Jaano ifinjitino fiivoco aacino foovoma icajiibo.

13 Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Ijoho di-ffitiro diibeguehicahi. Jaano dijiiibogo ibocima chahahi, noomoro.

14 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ijiiibuguruno tajiiibogo ibocima icahi, uujoho asaahinihigoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amiihai magaaatihî uujoho tahigoti asaahinihigoco, ofoohigoco icano.

15 Jaamo amiihai miyaminaa imitico meneehi jiiinjeminaa tajiiibafeenedi. Jaanoti uujoho miihaiñoobaco dugaacutihî.

16 Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiro uujoho icatihî, Guihirubi uco agalluuhiniiiboma mihicamaño.

17 Miiro amiihai tajiiiba aamefaño noocinino: Miimisiici ijibogono ibocima icahi, noonoro.

18 Miiro uujoho tafitiro jibeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhinibo uuti jibeguehi icano, nooboro.

19 Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu di-icaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amiihai mag-aajatiihi, bu tolliro Guihirubico mag-aajatiihi icano. Jaanoti uco magaaruva tolliro Guihirubico mag-aajajirahi, nooboro.

20 Jilli Jesu nuuhi templojafaño ijibuguubo nihibamico ijicuhicauno cojivi. Jaaruuboco miihaiñooba gaayiciutihi, ihoovovi ifutuutimaño.

21 Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amiihai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amiihai mefeejitiihi, nuubo.

22 Jaanegui judiomi nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifico guijenijiibo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefeejitiihi, noobo, noomoro.

23 Jaanegui Jesu nuuhi: Amiihai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Amiihai jiijeminaa. Jaanoti uujoho jiijeminaafi icatiihi.

24 Jaamaño amiihaico: Amiihai imitimaryo miguijeveji, neehi. Miiro uco mimiyaavogotihachiji amiihai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

25 Jaanegui dilluumo: ¿Miijoho nacu iiijoho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siiijetiro amiihaico neehicacuuihi.

26 Sihidi icano amiihaico eneejino, amiihaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo

miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti ugu-
ubuunoco jiinjeminaaco jibeguehica, nooboro.

27 Jaarunoco diito gaajahicautihi Moocaniditi
ihiimaahicaunoco.

28 Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi
Ifiivuuboco guijeve imohobujehallivi
magañiyicidi magaajaji, uujoho diiboro
iicanoco. Tolliro bu tajeebitiro uujoho
omoonihicatinoco magaajaji, bu tolliro Guihirubi
uco jibeguehicanocoro omoonihicanoco icano.

29 Uco agalluuhinibo uuma icahi. Jaabo
Guihirubi uco jeevesutihi, diibo iimogonocoro
omoonihicamaño, nooboro.

30 Jilli Jesu unuunoti saatocho sihidi diiboco
miyaavuguuhi.

*Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamo-
hallivi Jesu Iimaano.*

31 Jaanegui judiomi diiboco
imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico
jeevesutimo mihicahachiji miyaano
tajibogominaa mihicaji.

32 Jaachiji magaajaji miyaanoco. Jaano
miyaano amhaico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

33 Jaanegui diito nuuhi: Mhai Abraham
iyaachimhai mihicamo sita jijovoto mihicatatihi.
¿Milliti jaabo mhaico joho misinaayucafeteji
neehi? noomoro.

34 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro,
mijanotiro amhaico neehi: Paryi famooro
imitico omoonimo, imiti jijovoto.

³⁵ Jaamaño jijovooboti iicaabo ihaivoj#bo seemefañodi icatat#hi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanic#hi.

³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene am#haico isinaayuhachij# miyanot#ro jijovoto mihicacuujit#hi.

³⁷ Uujoho gaajarahi am#hai Abraham iyaachim#hai mihicanoco. Jaarumo uco magaicaauguehicahi, uujoho onoonoco muguubut#moro.

³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco ij#bogobadi. Jaanoti am#hai momoon#hicahi am#haico am#hai caani ij#bogobadi, nooboro.

Diito Caani, J#.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: M#hai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano am#hai caani Abraham iicaruva diibo omoon#ubadi momoon#jirahi.

⁴⁰ ¿Coll#hi jaamo uco magaicaaujirahi? Toll# iicanoco Abraham safooba moon#ut#hi. M#ro am#haico miyaanoco j#beguehicahi Moocaani uco unuubadi.

⁴¹ Jaanoti am#hai, am#hai caani omoon#nc#badi momoon#hicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: M#hai ajeva seme mihi-cati#hi, saafiro m#hai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am#hai caani Moocaani iicaruva uco magai#jirahi. Uujoho dii-bojaagoti saahin#hi, tajeeb#it#ro uujoho saahin#it#hi diibo uco agalluuhin#negui saahin#hi.

43 ¿Collihi jaamo taajico muguubuhicatihí? ¿Collihi tajibogoco mihimeguehicatihí muguubunoco?

44 Amíhai caani Iji. Jaabo onoobadi momooninoco mihimeguehicaí. Míiro diibo síicijetiro imoyíicíbo miyaminaaco agaícaaanoco, imoyíicitatíbo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicamaño sícamañooco iimaabo, bañífíira caani iicamaño bañífííbo.

45 Jaanoti ujoho miyaanoco unuurunoco uco mimiyaaveguehicatihí.

46 ¿Nacu míjoho amíhaiti saatoho ifusujirahi tafifa sanogayíba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collihi uco mimiyaaveguehicatihí?

47 Moocaanitahe iicaabo, Moocaani iijico guubunícihi. Jaanoti amíhai Moocaanita mihicatímaño Moocaani iijico muguubugotihí, nooboro.

Cristo Sahííjtíro Iicacuubo.

48 Jaanegui judiomi iimusuuhi: Aivo miyaano íjoho samariaoobo idiicanoco íco monoono. Jaabo íjima diicahi, noomoro.

49 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho íjima icatíhi, uujoho Guihirubico bocíguehi. Jaaruuboco uco amíhai mobocígotihí.

50 Jaaruubo uujoho tafi bocígoco guínotihí, iicaabo saafi uco obocígonoco iguínooboro udugaacuubo.

51 Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Taajico imimiyaavogomo ifinijitino guijevafaño feejitahi, nooboro.

52 Jaanegui diiboco judiomii iimusuuhi: Jisu aivo imino magaajacuuhi ijima idiicanoco. Miiro Abraham, bu paryi Moocaani iimaaminaa icamo paryi guijeveuhi. ¿Milli jaabo ijoho neehi: Taajico uguubumo guijetimo icaji? nooboro.

53 ¿Nacu ijoho mootadi Abraham janaanici deevahi? Jaaruubo du guijeveuhi, bu paryi Moocaani iimaaminaa icaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti miijoho ijoho idiicaabo guijetiiibo diicaji? noomoro.

54 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tafiicoro bocigoruva, uuro obocigono jaaducafetijitirahi. Guihirubi uco bociguehi diiboco amiihai Moocaani monoobo.

55 Jaaruuboco amiihai magaajatahi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajatahi, nuuruva amiihaibadi bañififirahi. Miyanotiro uujoho diiboco agaajamaño diibo iijico moonihi.

56 Miiro Abraham amiihai tyadi imo imo icauhi uco aatyimegueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaajacuuboro imo imo icaubo, nooboro.

57 Jaanegui judiomii diiboco nuuhi: ¿Milli jaabo cincuentadino ficabano diicatiiibo, Abrahamco daatyimeuhi? noomoro.

58 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Abraham chahau-naacaro uujoho icacuuhi, nooboro.

59 Jaanegui guisibanoco iciumo diiboco ihaamiqui. Jaarunaa Jesu templojafaño

afataniivuuboro diitofeenedi ihiinehinuboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifivuunotiro Ihaallino Isicautiboco.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo atyimeuhi ifivuunotiro aatyimeutiiboco.

² Jaabediti ijibogominaa Jesuco dilluuhi: ¿Mojibogominaafi, mii joho imitico omoonumaño, jaani atyimetibo fiivuuhi, caanimisi nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimisi, diibo icano imitico omoonumaño icatino. Jilli Moocaani mitya diibovi ihifusucafetequi ifivuuno.

⁴ Miiro cuuje iicanohachuta uco agalluuhinibo dudicamaaque eetavehi. Jaanoti mihijicuudi miihaiñooba dudicamaaitacuutahi.

⁵ Miiro jino jiiinjehalliri iicanohachuta uujoho jiiinjeminaaco achicinihi,

⁶ nooboro jiiinjehallivi ijireuboro toonoco jiiinama illiheenuboro ijiihiri aatyimeutiibo aallinoco nicuubo.

⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jicooba nifaihuri nitito, nooboro. Jaaba jicooba momo hebreo iijiri Siloe. Jaanegui initamaaieuboro tahigoti atyimecuubo saauhi.

⁸ Jaanegui ifiitinominaa iticoni atyimetibo iicahicaunoco agaajumo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasiivooboro nihibamico idilluhicaubo icatibo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: Jiihi, diibo, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Sifi diibobadi ejeevaabo,

neehicauhi. Jaarunofaño diibo neehicauhi: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaallino faayacafetehi? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoo bo jiinico ijirema eetavooboro uco tahaallinoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneenegui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaallino uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatih, nuuhi.

Fariseomi Dilluui Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyuumo fariseomi imegavi.

¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiinibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu.

¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluui: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiinibari uco tahaallinoco nicuhinibo. Jaanoco initamaainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saatoho nuuhi: Diibo Moocaaniti saatihi. Jaamaño jaguisifucuco imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetavejitiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallivautiiboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayicihinibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocaani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomɪ miyaavuguutihɪ diibo ihaallɪnoco afaayɪciunoco icano. Jaamoro caanimisico cuuhuvaumo igaaajahi.

¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amɪsi seemene aallɪvatɪbo ifiivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallɪnoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jɪhi, magaajahi diibo moseemene aallɪvatɪbo ifiivuunoco.

²¹ Jaaruno magaajatɪhi fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatɪhi miɪjohohacho fine diiboco ubuheesuhinɪnoco. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amɪhaico jɪbeguejiibo, noomisiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguiumisiro, judiomɪ cajaanohacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magañɪji, noomoro ifitacucasi-uno ñihicuti.

²³ Jiliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallɪnoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanico dihimo. Jaanoti diibo imitɪmɪnaafi iicanoco miɪhai magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Coo, tahi fine imitɪmɪnaafi uujoho gaajatɪhi. Idɪnocoro gaajahi uujoho aatyimeutihɪruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallɪnoco omoonihinɪneri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amɪhaico jɪbugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collɪhi siino

muguubujirahi? ¿Nacu bu amihai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

28 Jaanegui diiboco ibaumoro nuumo: Iijohonaa diibo jibogominaafi. Jaanoti mihai Moise jibogominaa.

29 Mihai magaajahi Moocaani Moisema ihi- imaaunoco. Jaanoti magaajatihi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

30 Jaanegui diibo iimusuuhi: Toono aivo uudi si- hidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco ma- gaajatino. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo.

31 Miuro mihairyo magaajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicitinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubuniciibo.

32 Sicijetiro guuburatatino saatohoba ifiivonotiro aatyimetiboco atyimesumo onoonoco.

33 Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonijitiruubo, nooboro.

34 Jaanegui diiboco nuumo: ¿Iijoho aivo si- hidi imitima ifiivuubo, mihaiico dibeguejira? noomoro diiboco gañiimo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetibobadi Jee- vahi.

35 Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañunoco. Jaaboco atyimeuboro nuubo: ¿Iijoho miyaaveg- uehi Moocaani Achico? nooboro.

36 Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo, uco dibogo mihoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

37 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Iiro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo ma ihiimaabo, nooboro.

38 Jaanegui diibo Jesu imega ememu#vuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivoj#bo, nooboro.

39 Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiijehall#vi saahin#hi dugaacuguiha, aty#metimo ihaty#mequi. Jaanoti aty#meme, aty#mecuutimo iicaqui, nooboro.

40 Jaanegui saatoho fariseom# diiboma iicaumo jill# diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dil-luumo: ¿Nacu bu m#hai tolliro mahaty#metimo? noomoro.

41 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Am#hai aall#no ih#fuvusut#ruva am#hai imit#ma macha-hajirahi. Jaanoti: Mahaty#mehi, monoomaño am#hai imit#ma mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.

(Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

1 Miyanotiro am#haico neehi: Ovejami mecufaño iguhugari j#cafotot#boro sinaagonodiro ofoobo nanivam#naafi.

2 Jaanoti tomecufaño iguhugari ij#cafotoobo naha diito toomom#naafi.

3 Jaabedi iguhuga toomom#naafi iguhugaco faay#ci#fihi. Jaahugari ij#cafotooboco ihovejam# ih#maatiro gaajac#fihi. Jaamoco it#covoc#vi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahis#vi iinusufiibo.

4 Jaadi jahis#vi famoocoro ih#inusuboro ih#ime foon#ci#bo. Jaabo doj#cut# ihovejam# foon#ci#hi di-ibo iimaaco agaajamoro.

⁵ Jaanoti agaajatiĩbo dojĩcutĩ footatimo. Jilliro gaafimo diibeditĩ diibo iimaaco agaajatimaño, nooboro.

⁶ Jillĩ Jesu oovicĩuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajaciutĩhi millĩ eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomominaafi.

⁷ Jaadĩ bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amĩhaico neehi: Uujoho ovejamĩ guhuga.

⁸ Iticonĩ tahimegavĩ asaumo paryĩ nanivaminaa. Jaamo iimaaco ovejamĩ gaajautihi.

⁹ Uujoho guhuga, tafañodĩ ijicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadĩ tomecufaño ijicafotooboro siino ihiinoobo ñaavahuco aatyimenicibadĩ icaji.

¹⁰ Jaanotĩ nanivaminaafi saanic̃ihi inaniquiro, igaicaauquiro, ifinisiquiro icano. Jaanotĩ uujoho saahinĩhi fiivoma mihicaqui, sihidĩ janaanicĩ toonoma mihicaqui.

¹¹ Uujoho miya toomominaafi; Mĩro miya toomominaafi iicaabo ihovejamĩhallivĩ ifico acinicĩhi.

¹² Jaanotĩ ijaadaguiiharo otoomoobo jicu diitojaago asanoco aatyimeebere ihovejamico ejeevesuhiniĩboro iicojitĩ gaanic̃ihi ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro diitoco buhĩgovĩ gavaracunic̃ihi.

¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunic̃ihi jillĩ ijaadaguiiharo ududicamaaimaño. Jaamaño diitoco jeecĩvotatiĩbo.

14 Jaanoti uujoho iimino toomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatya iicamaño.

15 Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafiico acihi.

16 Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahi-imaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo toomominaafi saafiro icaqui,

17 uco Guihirubi gaijahi, tafiico diitohallivi aaciboro, siino ubuheetejimaño.

18 Mijoho uco guijenijitirahi, jilli uuro iimogob-abadı tafiico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajıbauhi, nooboro.

19 Jilli unuuneri judiomi siino dugaavocasiuhi.

20 Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: İjima icaabo jilli jeegavucuubo. İCollıhi jaaboco mugu-ubunicıhi? noomoro.

21 Jaarunaa saatoho neehicauhi: İjima iicaabo jilli iimaatatıhi. İNacu ijı ihaallıno aatyımetımoco atyımesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayııgotıhi.

22 Jaanaa Jerusalemı eetavuumo jııbaimoco templojaco Moocaanico ro ijeecıvehıcaqui ifıcuuno jııbaimoco jıınijadııhıvi.

23 Jaasumi Jesu templojahallıdı, Salomon goohasino onoohasıjıri ıgooboro feehıcauhi.

24 Jaabohallıdı judiomi emecuvovaumoro diiboco nuuhi: İMıhachuta jaabo mııhaıco, esamaaisuuboro diıcaji? Miyaano ıjıjoho Cristo

idiicahachiiḡi mḡhaico foovono dḡbugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amḡhaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehicaḡihi; Mḡro Guihirubi atajḡbabadi uujoho omoonino toono foovono uuti ḡḡbeguehi.

²⁶ Jaarunoco amḡhai mimiyaavogotihi, tahovejamioto mihicatiḡaḡo, amḡhaico eneehinicubadi.

²⁷ Mḡro tahovejami uco tahiimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaḡo tadyojicuti foonicimo.

²⁸ Jaamoco uujoho ifinḡjitino fiivoco acihi. Jaamo ufucuro guḡveḡitihi. Jaamoco mḡhaiḡooba tahusefaḡoti dumitiḡcijiḡitihi.

²⁹ Guihirubi uco diitoco aciubo famoohallinoociviro sihidi ejeevamaḡo. Jaamoco bu cajaanooḡo Guihirubi usefaḡoti dumitiḡcijiḡiraḡi.

³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi icano mihicahi. Jaarumisi saafiro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomḡ siino guisibanoco icuḡi diiboco ihaamiqui.

³² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mḡro sihidi imineheḡeque amḡhai imefeenevḡ eetavehicaḡi Guihirubi mityari. Jaamo, ḡconohalliti uco magaicaujiraḡi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomḡ diiboco iimusuuhi: Imino omoonihicanohalliti icoo momoonḡgotiḡi; Moocaaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocaanibadi jeevahi, onoonohalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaḡo Moocaani jilli neehi: Amḡhai

Moocaanibadi mejeevamo, nooboro.

³⁵ Miïro jaanoco famooro amiïhai magaajahi, Caatinihaamefaño onoono gañiïcafototino iicafinoco. Jaamaño miïro Moocaani iijico agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amiïhai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro.

³⁶ Jaabadi Moocaani ijeevadi iiciuboro agalluubediti: ¿Milli Moocaaniditi imitino iimaabo, meneejirahi, Moocaani Seemene uujoho, onoonoditi?

³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonitihachiiji uco mimiyaavegedino.

³⁸ Jaanoti omoonihachiiji uco mimiyaavogotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafiïro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayiciujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan oonegueehivi iticoni Jua tomañovi initihicauhigo. Jaaboro tahi icahicaubo.

⁴¹ Jaabojaa sihidi miyaminaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidi ejeevanoco moonihicautihi. Jaanoti diibediti Jua eneehicaubadi paryi aivo miyaano, noomoro

⁴² sihidi saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguijeveuno.

1 Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife.

2 Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivoj#bo Jesuco facicifaihuri ejeesuugoro itihaiñoco imeebaiguri ifilluhicaugo.

3 Jaamife Jesujaago j#bogoco galluuhi: Aivoj#bo, #joho agaij#hicaabo guihuvahi, noomifere.

4 Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guiyeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofenedi ihifusucafetequi iicano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofenedi imityaco igaaasuqui icano, nooboro.

5 Jaabo Jesu Lazaromico gaij#hicauhi.

6 Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuu-ruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi.

7 Jaanobuunati ij#bogominaaco nuubo: Mas#igo siino Judea jiinijejaagovi, nooboro.

8 Jaanegui diiboco diito nuuhi: J#bogominaafi, tahigo du ico judiom# gaicaauhini#rahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

9 Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minoo# icano icatih#? Cuuje mihigomo mananigaivatatihi nihiba foovono aachicinimaño.

10 Jaanoti fucu #goobo nanigaivafihi, fucu eseseetimaño, nooboro.

11 Jaanobuunati diitoco nuubo: Mo-gataavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihiica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

12 Jaanegui ij#bogominaa diiboco nuuhi: Aivoj#bo, #cigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

13 Tolli Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guijevecuuhi unuujiurunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esiciniuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro.

14 Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guijevecuuhi.

15 Jaano am#haidi aivo imino uujohe tahi iicatino. Jaaneguiha mas#go diibojaago. Jaamo am#hai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujohe imo imo icahi, nooboro.

16 Jaanegui Tomas onoboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu j#bogominaaco nuuhi: Mas#go, tolliro bu m#hai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheeteebe, Fiivoobo Icano.

17 Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco ic#uno mifucuci, mifucuci icanobuunati.

18 Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooi, siinotifeenedi icano kilometronohachuta.

19 Jah#go sihidi judiom# Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui.

20 Jaanaa Marta Jesu asaaunoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaa- here fitafutuuhi.

21 Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jineeri diicahin#ruva tagaifiibo guijevehin#jitirahi.

22 Jaarugo uujohe gaajahi Moocanico paryi idillunoco ico aac#jinoco, noogoro.

23 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

24 Jaanegui Marta nuuhi: J#hi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuv# siino ubuheetejinoco, noogoro.

25 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheete-suubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chu-umucuurumo buheej#.

26 Jino pary# iicamo uco imiyaavogomo, ifin#jitino guijevefa#o icajit#hi, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

27 Jaanegui nuugo: J#hi, Aivoj#bo, uujoho miyaaveguehi #joho Cristo Moocaani Achi jiin#jehall#v# asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro C#hoj#hall#v# Taauhi.

28 Jill# unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: J#bogom#naafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

29 Jaanoco Maria uguubuugoro goovano aga#iivuuugoro Jesujaago fuuhi.

30 Jaanaa Jesu tuucuumifa#ehi #futuut#hiica Marta diiboco aaty#meuma#oviro fitafutuubo.

31 Jaanoco judiom# diit#feque ijacusuqui asaaumo iijafa#o iicaumo aty#meuhi Maria goovano aga#iivuuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Ic#hoj#jaago foogo tahi itaatequi, noomoro idoj#cuti fuuhi.

32 Jaanaa Maria Jesuv# #futuugoro diiboguiino ememu#vuugoro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jineeri diicahin#ruva tagaif#bo guijevej#tirahi, noogoro.

33 Jaanoco Jesu diigo taagoro asaaunoco, bu tolliro judiom# diigoco anahabon#umo taamoro asaaunoco icano aaty#meuboro sihidi

idaasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebi ni ni isinafutuuneguiha,

³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi micihinihi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojibo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taauhi.

³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiomi nuuhi: Memeei sihidi fine diiboco gajihicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaani aatyimeutiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco igujeveti fine buheesuhinijitiruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo idasuvuuboro icihoji imegavi fiitivuuhi. Jahoji ifaagajiguiinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaachigo.

³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magani, nooboro.

Jaarunaa Marta diibovi nago nuuhi: Aivojibo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootihini? Imiyaavogohachiji Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui icihoji imegati iguisibaco gani. Jaadi Jesu niquejeque emeeuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco acihini ucu uguubuneguiha.

⁴² Jaarunofaño gaajacuui fahijivaro ucu uguubuhicanoco. Jaarunofaño jito miyaminaa iicamedi neehi; ucu ijoho agalluuhinino imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo:

⁴³ ¡Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

44 Jaasumiro ichuumuhu iinuuhi, itihaiño, ihusene icano minicinibo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minicinibo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Jaanoco judiomi Mariamifema asaamo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo.

46 Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jibuguumo Jesu omoonunoco.

47 Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco iigaiyicuumoro nuuhi: ¿Milli fine momoonijirahi? Aivo sihidi ejeevanoonoco moonihicaabo.

48 Miho diiboco milli momoonitihachijji famooro diiboco miyaavegueji. Jaachijji romanomi asaamoro Moocaani ijaco finisuvajimo, bu tolliro moojiinije miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

49 Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaubo diitoco nuuhi: Amihai aivo magaajatih.

50 ¿Nacu mehesicinitih saafiro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinijirumohallivi? nooboro.

51 Ijeebitiro tolli nuutibo; tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaumaño Moocaani diibo jeebifaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jibuguubo.

52 Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamoco iigaiyiciqui.

⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijenijinoco.

⁵⁴ Jilliti Jesu foovono igucuutihi judiomifeenedi jilliro toonoti fuucuubo sicaihigovi toonoti fiitino iicaucuumi Efrain onoocuumijaagovi. Jahi ijibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiiticuuno Pascua judiomi jibaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalevi fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui.

⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicauhi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiibo? ¿Nacu fine jino jibaimovi saajitibo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajibauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachiji mihaiico mijibogo, magaayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jibaimoco eheetavuujiino sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo.

² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma.

³ Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onoono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiñoco

ejeesuugoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacicifaihu usuri.

⁴ Jaanegui ijibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujiiibo:

⁵ ¿Collihi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere #daasufimoco acitimo bañamaahi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo #daasufimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoji imegavi uco jilli moonigo.

⁸ Miïro amihafeenevi fahiijivaro #daasufimo icaji. Jaanoti uujoho amihaima fahiijivaro icajitihî, nooboro.

Lazaroco Iguijeniqui Ihiimaano.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuuhi Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuboco ihatyimequi.

¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaauqui.

¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Hicafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevedi guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco.

13 Jaamoro imohono jaainoco iquitumoro diiboco cabaacutuumo sahomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojibo, noomoro.

14 Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivuubo. Caatinihaamefaño onoobadi:

15 Diiguetejarahana Sion cuumi; Meeeci oono dihaivojibo burrogayihalliri giciniuboro saahi, noonoro onoobadi.

16 Jaarunoco ijibogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciumo Caatinihaamefaño onociniubadi omoonunoti.

17 Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jibeguehicauhi Jesu omoonuboro ubuheetesunoco.

18 Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asauboco cabaacutuuhi sihidi ejeevano mityaco omoonunoco uguubuumoro.

19 Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuhi fine jino mihairyo milliba momoonitinoco. Memeeeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guinehi.

20 Jaanaaca Jerusalevi Pascua jibaimovi Moocanico iimequi ufuumofeeneri, bu icaumo saatoho griegomoto.

21 Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojibo, mihai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jinijeri iicaucuumioobo.

22 Jaanegui Felipe ufuuboro Andrequ jibugutuuhi. Jaadi famisicro ufuumisiro Jesuco jibugutuuhi.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihicacuuhi, uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo sihidi jeevanofaño iicajifucu.

²⁴ Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Trigo noovatayi jiiinjehallivi aacotoyiro jiiinjefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihiiroyiro janaanici guiraano noovafihi. Jaanoti abasuratiyi sayiuro icafihi. ¿Milli bu guiraatejiruyi?

²⁵ Jaabadi ifico agaij#bo ifico mitasuji. Jaanoti jiiijehallivi ifico agaijit#bo ifinijitino fiivoguiiha ficuuhi.

²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeecivequi. Jaamo uco ejeecivomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeecivomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguijevejinoco J#baguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihuiba icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiiha uujoho saahinihi.

²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuuhi, bu siino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicauhi.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uuguiiha jino niquejefañoti Moocaani iimaat#hi, am#haiguiiha ihimaano.

³¹ Jisumi jino jiiinjehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino fj# jiije aivoj#bo icahicaabo buhi gañ#cafeteji.

³² Jaabo uujoho guijeve imohobujehallivi jiini Jehalliti agaaniivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguijeve-jinoco diitoco agaajasuubo.

³⁴ Jaanegui imiyaminaa iimusuuhi: Miiro mihai muguubuhicahi taji bahaamefano: Cristo asaadi guijeve tibo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, imilli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivu-ubo guijeve imohobujehallivi gaaniiyicisucafeteji, neehicahi? Inacu, miijoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuubo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai feenerihica gueenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amihai feeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatih ihi mega ofoohigoco.

³⁶ Jaanegui amihai feeneri sese iicanohachuta sese que mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuhi.

Judiomi Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo.

³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumano. Miiro noono: Aivojibo, imiijoho nacu moji bogoco miyaaveguehi? Imico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

39 Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatinihuhi:

40 Diito aallinoco Moocaani jabaiyitusuuhi; tolliro ijeebinoco kuhufutusuubo ihaallineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaa asaamoco uujoho buheesudino.

41 Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

42 Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañitimo iicaqui.

43 Miyaminaa diitoco obocigomocoro imugumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iiji Miyaminaaco Dugaacusuji.

44 Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotihi tolliro uco agalluuboco miyaaveguehi.

45 Tolliro bu uco atyime me uco agalluuboco atyimehi.

46 Uujoho seseene aachicinibo jinijehallivi saahinahi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui.

47 Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitahi. Uujoho jinijehallivi saahinahi jinije miyaminaaco cijiigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinahi.

48 Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu cijiigaifaño gañisuji.

49 Uujoho tajeeb#tiro iimaahicat#hi Guihirubi uco agalluhin#bo ataj#bahin#badi iimaahicahi, j#beguehicahi icano.

50 Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi taj#ba ifin#jitino fiivoco aacino. Jaama#no uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ij#bogom#naa T#hai#noo Nit#hi.

1 Jaanaa safucurucu icauno ih#mega Pascua j#baimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuuhi, j#jehall#ti Caanijaagovi ufuujino oovovi #futucuunoco. Jaabo ita j#in#jehall#ri iicamoco gaij#hicaubo. Jaaboro #fusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

2 Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca ij#i Juda Iscariote Simon achi eesamaajefa#no j#hacucuuhi Jesuco aaciujinoco.

3 Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefa#no aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaniti asaanoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro.

4 Amachuuma#noti aga#iivuuboro igaachehuco jujuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro

5 n#faihuco butajefa#no ificuuboro ij#bogom#naa t#hai#noo nit#hicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiy#cin#neri filluhicaubo.

6 Jaanaa Simon Pedrovi #futuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, #milli jaabo #joho uco taty#hai#noo nit#ji? nooboro.

7 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihiica #joho gaajatihi. Jaaru-ubehi ufucu gaajaji, nooboro.

8 Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco #joho uco nitijitihhi, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inititihachiiji tajaagodi diicajitihhi, nooboro.

9 Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivoj#bo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

10 Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihhi itihaiñocoro nitifihhi imihinivatimaño. Jaabadi am#hai mimihinivatihhi. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

11 Tolli nuubo diiboco aaciujiboco agaajau-maño, famooro mimihinivatihhi, nuubo.

12 Jaadi diito tihaiñoco Jesu initihicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro cas#vuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho am#haico omooninoco?

13 M#ro am#hai uco meneehicahi j#bogominaafi, aivoj#bo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño.

14 Jaaruubo am#hai tihaiñoco initibadi, bu am#hai sanoomiro am#hai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji.

15 M#ro am#haico j#baguehicacuuhhi. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi.

16 Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Chahaabo saafi jeecivominaafi ihaivoj#bo janaanivivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanivivi iicaabo.

17 Jinoco magaajamoro jilli momoonihachijji miyanotiro imino mihicaji.

18 Fameeditiro amiihaiditi iimaatihi. Uuro gaajahi amiihaico uujoho icihinimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinihaamefaño onono imiyaavequi. Uma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onono.

19 Jaanegui amiihaico imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco.

20 Miyantiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicihhi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluhiniboco gaayicihhi, nooboro.

*Jesu Jibeguehi Juda Diiboco Aacjinoco.
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

21 Jilli Jesu unuuboro gaajacihuhi ifi ijeebifaño gaihuiiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyantiro, miyanotiro amiihaico neehi: Amiihaiti saafi uco aciji, nooboro.

22 Jaanegui ijjibogominaa fahigova meecasiuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro.

23 Jaanaa saafico ijjibogominaati Jesu agaijhicaubo diibovi fitociniuhi.

24 Jaaboco Simon Pedro ihaalliri tajjibauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaa-jaqui.

25 Jaanegui diibo Jesuvi fañogayi ifitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojibo, cajaanii diibo? nooboro.

26 Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro

imaahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote Simon achico.

²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeebiifaño jicafutuuhi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonijinoco jisumiro moonicu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajacutihi milliti diibo tolli unuunoco.

²⁹ Jaanoti saatoho esamaaihicauhi. Juda inihibami lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro jibaimovi mucuujivaachujirunoco. Jaanoti idaasufimoco siinoti ihaciqui noobo baacho, noomoro.

³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihiiicuuhi.

Bohono Tajiba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo cahacisucafeteji. Jaabofeenedi Moocaani boci cahacisucafeteji.

³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani bocico ifusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro ifusucuujibo.

³³ Taseeme amihaima uujoho guenene icacuujitih: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehinibadi. Tolliro bu amihaiico neehi: Uujoho ofoohigo amihai mefeejitih.

³⁴ Jaanegui amihaiico bohono tajibaco uujoho acih. Fahigova magarijicasi. Amihaiico uujoho agaijibadi fahigova magarijicasi.

³⁵ Jaamo fahigova magarijicasihachiji miyaminaa gaajaji miyaano amihai tajibogominaa mihicanoco, nooboro.

*Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)*

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivoj#bo, cuuca feeji? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo dojicuti #joho feejitihi, ufucu jari tadyojicuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivoj#bo, milliti jaabo jisumi didojicuti feejitirahi? Dihallivi uujoho tafico aacinoco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difiico #joho tahallivi daacijirahi? Miyanotiro ico neehi: Jaafa#iino catava ojitinaacaro, uco agaa-jaruubo uco #joho tuunamaaji mifooci, safoidi#no, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono J#hai.

¹ Am#hai jeeb#fa#odi mihiguetedino. Moocaan-icoro mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo.

² Guihirubi iijafa#o mihicajima#eheje sihid# icahi; tolli iicat#ruva am#haico uujoho neejitirahi. Jaanegui feehi am#hai imega am#hai mihicajima#ehejeque imibachuqui.

³ Jaabo jino ofoobo am#hai mihicajima#ehejeque iimibachuudi siino saaji; am#haico #civaabo. Jaamo uujoho icahigo am#hai tolliro mihicaji.

⁴ Am#hairyo magaajacuuhi uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono j#haico magaajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivoj#bo, magaajatihi #joho efeejihigoco; ¿Milli fine magaajajirahi toono j#haico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono J#hai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Id#noro tafeenedi Moocaanivi mihifetejirahi.

⁷ Uco magaajahachiji bu tolli#ro Guihirubico magaajahi. Jaaboco jisumitiro magaajacuuhi mahatyimecumano.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivoj#bo, m#haicota dihifusu: Moocaanico maatyimemere siino dillucuu#mo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: S#cijetiro am#haima icahicacuuhi. ¿Jaaruuboco nacu #joho Felipe uco gaajatihiica? M#iro uco aatyimeme bu Guihirubico atyimehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihifusu, neehi?

¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotihi uujoho Guihirubifano iicanoco, bu Guihirubi tafano iicanoco icano? M#iro am#haico uujoho eneehicano, jilli tajeeb#tiro eneehicano icatino. Guihirubi tafano iicaabo dudicamaajeque moonihicahi.

¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifano, diibo tafano icano iicanoco. Jaabadi#ro bu siibadi omoonihicanoti uco mimiyaavogo.

¹² Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Uco imiyaavogoobo bu tolli#ro mooniji uujoho omoonihicanoco. Jaabo imi janaanici moonijiibo uujoho jimano icacut#bo Guihirubijaago efeejimanao.

¹³ Jaamo am#hai paryi tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho aciji uujoho Illifanodi

Moocaani sihidĩ ejeevanoco miyamĩnaa igaajaqui.

¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho aciji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluujinoco J#beguehi.

¹⁵ Uco magaijihachijĩ tatyaj#baco imino mooni.

¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico dilluji am#haijaago Igaija, miya Gaija iicaaboco igalluuqui, am#haico ijacusuqui. Jaabo am#haima fahij#varo icaji.

¹⁷ Jaaruuboco jinijemĩnaa gaayicijitirahi diiboco aatyimetimoro agaajatimaño. Jaanoti am#hai diiboco magaajacuuhi am#haima diibo iicamaño. Jaabo am#haifaño fahij#varo icajiibo.

¹⁸ Am#haico jeevesujitihĩ j#jovonoti mihicaqui; siino saaji am#haijaago.

¹⁹ Fiit#cuuno miyamĩnaa uco aaty#mecuujitino: Jaanoti am#hai uco mahaty#meji. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu am#hai mihicaji.

²⁰ Jaasumi am#hai magaajaji uujoho Guihirubi-faño iicanoco. Jaabadiro bu am#hai tafaño mihi-caji bu, uujoho am#haifaño icaji icano.

²¹ Jaanoti tatyaj#baco imiyaavogooboro imino omoonibo, uco agaij#bo. Jaabo uco agaij#boco Guihirubi gaijiji, tolliro bu uujoho gaijiji icano, uujoho diitoma iicanoco igaajaqui.

²² Jaanegui saafi Juda onoo, jaarunaa Juda Iscariote iicat#bo nuuhi: ¿Aivoj#bo, milli jaabo m#haicoro difico agaajasuuboro jinijemĩnaaco difico gaajasujitihĩ? nooboro.

23 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaij#bo taajico moon#hi. Jaaboco Guihirubi gaij#hi. Jaabogaago masaamisiro diiboma sano mihicaji.

24 Jaanoti uco agaij#bo, taajico moon#hi. Jaano jino uujoho am#haico ij#beguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhin#bobogo.

25 Jaanoco jilli am#haico j#beguehica#hi, jino am#haima iicanohachuta.

26 Jaarunaa tafañodi Moocaani Igaijaco agalluubo am#haico fanoovaco j#begueji, tolliro paryi am#haico uujoho eneehicanoco esaayujibo icano.

27 M#ro jino am#haico fitacuhi sajeeb# mihi-caqui. Tasajeeb# ifico am#haico aci#hi. Jaaruno jii#jeminaa isajeeb#co aacibadi uujoho acijit#hi. Am#hai jeeb#fañodi gaihu#ba mihicadino, bu mi-higuidino icano.

28 Am#hairyo magaajacuuhi am#haico eneehininoco: Uujoho feeji. Jaaboro am#haijaago siino saaji, nooboro eneehininoco. Miyaano uco magaijiruva imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaajamoro. M#ro Guihirubi tajanaaniv# sihidi jeevahi.

29 Jaanoco am#haico imegaviro neehi, tolli iicacuudi jaamo mimiyaaveguehi.

30 Gueenene am#haima iimaacuujit#hi, jiije aivoj#bo iji asaacumaño. Jaaruubo tahalliv# mityama chahahi.

31 Uco Guihirubi ataj#baubadi jino uujoho moon#hi, jii#jeminaa igaajaqui uujoho Guihirubico agaijinoco, nooboro diitoco: Magañiivucu, jinoot# mufuucuqui, nuubo.

15

Ifahaafe Ifahoovi Icanicibadi M#hai Mihicahi Jesufa#odi.

1 Uujoho imiyacoohai, a#im#naa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoohai abajaabobadi iicaabo Guihirubi.

2 M#ro baacu coohai aafene iimiti#haafejeque iquitimoro agavaracunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusutimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraatusumoco tooco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraatusuqui.

3 Jaanoti am#hai mimihinivaficuutihi am#haico ij#beguehicacuunofa#odi.

4 Jaanogui uuviro mihica uujoho am#haivi icaqui icano. M#ro oono basuta aafe ifahooti ihinocinithaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu am#hai mihicaji uuti mihicatihachijji.

5 M#ro uujoho ifacoohai. Jaanoti am#hai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhi. Jaanoti uuti ijeevadi mihicahachijji aivo milliba momoonijitirahi.

6 Jaabo uuti icat#bo buhi ga#cafeteji iimiti#haafejeque iquitimoro buhi aga#in#icibadi. Jaano ifigatyonoco ananimoro c#jigaifa#o aga#no nifetefihi.

7 Jaanoti uuti mihicahachijji taaji am#haima icaji. Jaachijji paryi mihimogonoco midillu am#haico aciqui.

8 Miro amihai sihidi monoovasuhachiji; Moocaani cahacisucafeteji. Jaachiji amihai miyaanoro tajibogominaa mihicahi.

9 Guihirubi uco agajibadiro, bu amhaico uu-joho gajih. Jaanegui amhaico agajinofaño mihica.

10 Tatyajibaco imino momoonihachiji; amhaico agajinofaño mihicaji; Uujoho Guihirubi tajibaco imino omoonimaño diibo uco agajinofaño iicabadi.

11 Jilli amhaico neehi, tahimohica amhaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahi.

12 Jaano jino amhaico uujoho atajibano: Fahigova magajicasi, amhaico uujoho agajibadi.

13 Janaanici aivo gajima mihicano; mino gataavominaafihallivi mofico mahacino.

14 Jaabadi amihai tañahabomi mihicaji, uujoho amhaico atajibanoco momoonihachiji.

15 Amhaico tajeecivominaa nuucuujitih, miro jeecivominaafi gaajatatih ihaivojibo omooninoco. Jaaneguiha jino amhaico tañahabomi neehi; paryi Guihirubiti agaa-jahininoco amhaico agaajasumaño.

16 Amihai uco mihicutih. Jaanoti uujoho amhaico icuhi. Jaaboro amhaico ficuhi, toonoco mofoomoro sihidi miguiraatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofenedi Moocaanico siinoco midillunoco amhaico ihaciqui.

17 Jino amhaico atajibano: Fahigova magajicasi.

Jiinjeminaa Am#haico J#heveji.

¹⁸ Jiinjeminaa am#haico ij#hevehachiiji magaja, am#hai imegaro uco ij#heveneque.

¹⁹ Am#hai jiinjeminaa mihicaruva am#haico jiinjeminaa gaijjirahi. Jaanoti uujoho jiinjeminaafeenet# am#haico #ciuhi. Jaama#o jiinjeminaa am#haico j#hevehi, jiinjeminaa mihicacuutima#o.

²⁰ Mehesafoto am#haico eneehininoco, m#iro jee#vominaafi ihaivoj#bo janaan#ivi jeevatatihi. Uco icaruno ij#heveme, imi am#haico j#heveji. Am#haico ij#beguehicanoco imino momoonihachiiji, tolliro bu am#hai#o ficucafeteji.

²¹ Jilli tahalliti am#haico moonijimo, uco agalluuboco agaajatima#o.

²² Uujoho saahinit#ruva, bu diitoco j#beguehicit#ruva icano iimitico gaajajit#rumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico agaajasucuma#o.

²³ M#iro uco ij#hegueme, bu tolliro Guihirubico j#heguehi.

²⁴ Uujoho diitofeenevi m#hai#ooba eheetavotinoco sihidi ejeevanoco eetavehicit#ruva iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejeevanoco atyimeh#acu#rumo uco j#hevehi, bu Guihirubico j#heveme icano.

²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito taj#ba aamefa#o onono imiyaavequi iicano: Sicama#ohalliti uco j#heveme, onono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubi-fa#odi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uuti iimaaji.

27 Jaasumi tolliro am#hai uudit# mij#begueji, iticonitiro uuma mihicahicamaño.

16

1 Jilli am#haico neehi jinejeba am#haico dugaa-cusutino iicaqui.

2 Am#haico gañ#jimo sinagogajanofañoti. Tolliro bu icajino cajaatyohacho am#haiti iguijenimo esamaaiji: Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moon#hi, noomoro omoonimo.

3 Jilli moon#jimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano.

4 Jaanoco jilli am#haico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajahi uujoho toonoco am#haico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni am#haico nuut#hi, am#haima icau-maño.

5 Jaaruubo jisumi fuucuji uco agalluubojaago. Jaaboco am#haiti saatohoba midillujit#hi: ¿Cuuca feeji? noomoro.

6 Jaarunaa iticoni tolli am#haico unuuneri mihidaasuvuuhi.

7 Jaarunaa miyaanoco am#haico neehi: Aivo am#haidi imino uujoho ofoono. Jaanoti foot#ruva Jacusum#naafi am#hajjaa saajit#rahi. Jaanoti ofooboro am#hajjaa galluuj.

8 Jaadi diibo asaadi jii#jem#naaco gaajasujiibo imit#minaa iicanoco, bu tolliro it#covono j#hai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano.

9 Jaabo: Diito imit#minaa iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotimaño.

10 Tolliro bu gaajasujiibo iticovono j#hai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco am#hai siino uco mahatyimecujit#hi.

11 Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jiije aivoj#bo iicaabo ijico c#jigaifaño igañ#qui ificucuumaño icano.

12 Sihidi am#haico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi am#hai magaajajit#rahi.

13 Jaanoti miyaano Gaija asaadi am#haico miyanotiro j#beguejiibo. Jaaruno ijeeb#tiro j#beguejit#bo Moocaani onoonoco j#beguejiibo, tolliro bu am#haico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano.

14 Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaay#ci#boro am#haico gaajasujiibo.

15 Guihirubima iicano pary# taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaay#ci#boro am#haico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

16 Goovacujino am#hai uco siino atyimecutimo mihicano. Jaarunobuunati goovaj#sutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

17 Jaaneguiiha ij#bogominaati saatoho nooca-siuhi: ¿Milli fine eneejirunoco m#haico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihicano, siino bu goovaj#sutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono

18 neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovaj#sujitino, bu goovaj#sujino onoono? Magaajat#hi ihiimaanoco, noomoro.

19 Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaa-jaciuboro diitoco nuubo: Sanomiro midillucasih, uujoho goovaj#sujino uco atyimecuutimo mihi-cano, bu toonobuunati goovaj#sutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti.

20 Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihicaji. Jaaneri jije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno am#hai idaasu imo icati minifeteji.

21 M#iro gaigo eseemevajisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuvi #fotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicuutatigo jini#jehallivi sisee seemene ifiiveneri imo imo iicamaño.

22 Jaabadi am#hai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaaca am#hai siino uco mahatyimeneri am#hai jeeb#no sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco m#haiñooba am#haiditi udumit#cijitino.

23 Jaasumi uco siino midillucujit#hi. Miyanotiro am#haico neehi: Guihirubi am#haico aciji fanoovaco tamomofeenedi midillunoco.

24 Jisumihiica am#hai jinejebaco midillutihiica tamomofeenedi: Midillu. Jaamo magaayic#hi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jiin#jeque Guiinon#uhi.

25 Jilli am#haico neehi siinovi oovic#boro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino am#haico siinovi oovic#boro ij#bugucujit#no. Jilli foovonoro am#haico Guihirubiti ij#bugucujino.

26 Jaasumi am#haihallivi Moocanico uujoho dilluji am#haico noot#hi:

27 Guihirubiro am#haico gaj#hi, uco am#hai magaj#maño, toll#ro bu uujoho Moocaaniti asaahin#noco mimiyaavogomaño icano.

28 Uujoho Guihirubiti ihiinehin#boro jiijehall#vi saahin#hi. Jaaruubo siino jii#jeque ejeevesuuboro doj#cuviro Guihirubijaago fuucuuji, nooboro.

29 Jaanegui ij#bogom#naa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oov#it#bo.

30 Jisumi naha jari magaajacuuhi #joho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño m#hai#nooba ico dillucujit#rahi, bu m#hai imino magaajacuuhi #joho Moocaaniti asaahin#noco, noomoro.

31 Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisu mimiyaaveguehi?

32 Tufucu jino gasecuj#; f#ne tusu mihicacuuhi, jino am#hai fah#govavi safiisa am#hai naagonovi magavaranamaaijino tacobiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajit#hi Guihirubi uuma icaji.

33 Jill# am#haico neehicahi. Jaamo uuvi sajeeb# mihicahi. Jiin#jehall#vi sihidi #daasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehesic#ni, uujoho jii#jeque guinon#cuuhi, nooboro.

17

Jesu Ij#bogom#naahall#vi Moocaanima Iimaahi.

1 Jill# Jesu unuunobuunati, niquejeque emeeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuuhi; Daachico cahac#su, toll#ro bu Daachi ico icahac#suqui.

2 #joho Daachico diijico daacihhi paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi #joho uco adaacimoco ifinijitino fiivoco aciqui.

3 Jaano jino ifinijitino fiivo, id#boro #joho miyaabo Moocaani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco #joho agalluuhin#boco agaajano icano.

4 Uujoho ico jiinijehallivi bocigusuhi; imivucu- uhi uco ataj#bahininoco omoonihicaabo.

5 Jaaneguiiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiinije fiivuutinaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

6 Jiinijeminaati id#c#boro uco adacimoco dimomoco gaajasucuuhi. Dita iicahinimoco uco daacihinihhi. Jaamo imino diijico ficuhi.

7 Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihinino #ti asaanoco.

8 Diijico uco adaacihininoco diitoco acihicacuuhi. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho #ti asaahininoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro #joho uco agalluuhininoco.

9 Jaamohallivi ico dilluhi, Famoohalliviro jiinijeminaahallivi ico dillutihhi, dita iicamoco uco adaacihinimohalliviro dilluhi.

10 Miuro paryi taaño iicano diino, tolliro bu diino iicano taaño icano. Jaamofañodi uujoho cahacisucafetehi.

11 Jaaruubo uujoho jiinijehallivi icacuujitihhi. Jaanoti diito jiinijehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, #joho idiimiibo, uco adaacihinimoco dimityari toomo, saafiibadiro diito iicaqui #ma misi saafiro mihicabadi.

12 Uujoho jiiñjehalliri iicahinĩsumi diitoco teemehicahinĩhi dimityari uco adaacihinimoco imino teemehinĩhi. Jaamaño saafiiba diitoti mitatĩhi; idĩboro johono imitacuubo Caatĩhaamefaño onono imiyaavequi.

13 Jaaruubo jisumi dijaago fuucuuji. Jilli neehi jino jiiñjehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui.

14 Mĩro diijico uujoho diitoco acicuuhi. Jaarumoco jiiñjemĩnaa diitoco gaayĩcitĩhi jiiñjeoto iicatĩmaño, uujoho bu jiiñjemĩnaafi iicatĩmaño icano.

15 Jaanegui diitoco jiiñjehalliti dũciqui ico dillutihi. Diitoco ijiti dihĩfinĩciqui ico dilluhi.

16 Jaamo diito jiiñjemĩnaa icacuutimo uujoho jiiñjemĩnaafi iicatĩbadĩro.

17 Jaamoco ñguiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, dijĩbogo aivo miyaano.

18 Ñjoho uco jiiñjemĩnaafeenevi agalluuhinĩbadĩro, bu uujoho diitoco jiiñjemĩnaafeenevi galluuhi.

19 Jaamaño uujoho diitofañodi uuro tafico ñdiro ijeevadi ficuuhi. Tolliro bu diito ñdiro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

20 Diitohallivĩro ico dillutihi, tolliro bu diito jĩbogofeenedi uco imiyaaveguejimohallivĩ ico dilluhi,

21 sano famooro saafiibadiro mĩsima iicaqui; Guihi, ñjoho uuma, bu uujoho ñma icano mihi-cabadi iicaqui, jiiñjemĩnaa imiyaaveguequi ñjoho uco agalluuhinĩnoco.

22 Diitoco acicuuhi, uco adaacihinino bociyomonoco, sanobadiro iicaqui ñma mĩsi

sanooro mihicabadi icano.

²³ Uujoho diitofaño, #joho tafaño icano mihi-caqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofañodi jiinjeminaa igaajaqui #joho uco agalluuhinino, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igaajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihinimo uujoho iicahigo tolliro icano uco bocico adaacihininoco ihatyimequi, jiinije fiivutinaacaro uco #joho agaijumaño.

²⁵ Guihi, miyaano, ico jiinjeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuhi #joho uco agalluuhinino.

²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuhi dimomoco. Jaarunoco janaanicihiica gaajasuji #joho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijibogominaama fuuhi Cedro onohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhigui-ino diitoma fuubo.

² Tolliro bu Juda diiboco aacuijiibo tomaño gaajauhi fahijivaro Jesu tobajijaago ijibogominaama efeehicaumaño.

³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda #ciuboro satyuuhi. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, cijigaimecuneri icano.

4 Jaanoco Jesu paryi gaajacuuhi diiboco omoonijunoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Mico amihai miguiinehi? nooboro.

5 Jaanegui diiboco iimusumo: Jesu Nazareooboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo.

6 Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jinijehallivi.

7 Jaadi Jesu siino diitoco dilluuhi: ¿Mico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareooboco, noomoro.

8 Jaanegui Jesu nuuhi: Amihaico duhu: Uujoho diibo, nuucuuhi. Uco miguiinohachiji taca jitoco mejeecivedino, nooboro.

9 Jilli nuubo: Uco adaacihinimoti saafiba mitatihi, unuuno imiyaavequi.

10 Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyiciuboro saafico buiyaacuuhi, jahi saafi Malco onoobo sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco quiticisuuhi imiyanaagomeehuco.

11 Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatihidaasuno iicaqui uco Guihirubi atajibanoco? Jaanoco bu, ¿millijaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

*Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)*

12 Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiboma, bu judiomi sisiminaa icamo Jesuco agaayicumoro sisiuhi.

13 Jaamoro ticoniuno Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivojiboti iicaumaño.

14 Jaabo diibo Caifas judiomico afajiniubo: Imino saafiro faacuumihalliviro iguijevne, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Jaabo dojicuti fuumisi ijibogominaatisi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuuhi sacerdotemi aivojibo goohasifaño.

16 Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuuhi. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco agaajaubo ufuuboro iguhuga tomominaagoma ihiimauboro Pedroco fañovi jihacuui.

17 Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijoho tolliro diibo jibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihu, nooboro.

18 Jaanaa isicuneguiiha cijigaico eebasumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhicauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

20 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehicahi famooro

judiomí iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatíhi.

²¹ ¿Collíhi jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihiimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

²² Jesu jillí diiboco unuunegui, saafi sisimínaafi Jesuco ihimeti gabacuuhi: ¿Nacu tollí ñjoho aivo diimusuhi sacerdotemí aivojñiboco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imitino ihi-imaahachíji, enecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onoono? ¿Collíhi jaabo uco daamíhi? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisiciníuboco sacerdotemí aivojñibo Caifasjaago galluuhi.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jaanaa Pedro julleeciníboro feemehicauhica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ñjoho diibo jñibogomínaaobo diicatíhi? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatíhi, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemí aivojñibo jeecivomínaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajíguiino ico uujoho diiboma atyimehiníhi? nooboro. Míiro Pedro diibo yobo nijímeehuco Olivohono iicagajíguiino iquiticíubo.

²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro iví catava ojícuuhi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

²⁸ Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas iijati tomañohaivojñibo iijajaago. Jaanaa sesevecuuno. Jaanegui judiomí toojafaño

jicafutuutimo ijeevamaje onoobadi imitiri ijeebico imihininumoro Pascua machuco amachuujitiruneguiha.

29 Jaanegui aivojibo Pilato ihiinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejhalliti diiboco misivahi? nooboro.

30 Jaanegui iimusumo: Gaicaaminaafi iicaturuva ico mahacjitrarahi, noomoro.

31 Jaanegui diitoco nuubo: Amihairyo masatyomoro amihai tajiba onoobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Mihai judiomi, mihaiñoobaco milliti magaicaujitirahi, noomoro.

32 Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guivejeji, nooboro enehicauno.

33 Jaadi siino Pilato fañoojavi ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Hijoho naa judiomi Aivojibo? nooboro.

34 Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

35 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomi oobo? Chaha, siicumioobo. Miho diijiinjeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

36 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatiji. Jijeono tahaivoji iicaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefano uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatiji, nooboro.

37 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaanegui-ihacuva hijoho aivojibo? nooboro.

Jaaneguiha Jesu diiboco iimusuhi: ¿Hjoho du eti, uco aivoj#bo, neehi? Tooneguiha uujoho ifivehin#bo jiijehall#vi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubun#cihi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiom#jaago saauhi diitoma ihiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibov# uujoho iimit#nobaco aty#met#hi, nooboro.

³⁹ M#iro am#ihai am#ihai jeevamaajefi uujoho Pascua j#baimosumi saafiti# ci#vojam#inaafiti isinaayuno. Jaaneguiha, ¿naa mihimeguehi judiom# Aivoj#boco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuhi: Diiboco sinaayujit#hi, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivam#naafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco #ci#uboro aam#suuhi.

² Jaadi amocasim#naa januutuno coohai#nooco minihaiti eheetavuumoro iiniga#vi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco j#hacuumo aivoj#bo gaachehubadi gachicohai deecano t#fai#badi it#fai iicachehuco.

³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiom# Aivoj#bo Diica! noomoro, diiboco ih#mefa#no gan#cihicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeeeci, enecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magaaajahi diibov# iimit#nobaco uujoho aaty#met#noco, nooboro.

5 Jaanaa Jesu iinovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tífaihiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

6 Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisimínaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetíhi, nooboro.

7 Jaarunofaño judiomí diiboco iimusuuhi: Mihaima icano tajíba jaano onoobadi guijevejiibo imooniqui ijeebitiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

8 Jillí diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo.

9 Jaaboro siino iijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo ijoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutíhi.

10 Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusu-jitirahi? ¿Nacu gaajatíhi ico etetecusujiruno, isi-naayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

11 Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aacíbo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

12 Tollí unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomí sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachijí aivojibo Cesar nahabonimínaafi diicatíhi! Míro: Uujoho aivojibo, onoomo Cesarmínaafiti minifetehi, noomoro.

13 Jaanegui Pilato diito tolli unuunoco uguubu-uboro Jesuco isivi isivauboro casivuubo ihaivoji icagahallivi. Jaano hebreomi iijiri Gabata, onoono guisibano nicuta eneejiruno.

14 Jaasumi Pascua jibaimo iicaujino fiiticuuhi gadiibarucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomico nuuhi: ¡Jaani amihai Aivojibo! nooboro.

15 Jaarunofaño diito sefano coovadiivuuhi: ¡Jaafa guijeevebe! ¡Jaafa guijeevebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Amihai Aivojiboco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuhi: Mohaivojibo Cesar uufocovi sifi mohaivojibo chahahi, noomoro.

16 Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco hicumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafaiyicihiniboro nigaipajebai onoomañovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onobaivi.

18 Jaamañovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimisiicico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo.

19 Jaabo Pilato imomoco acaatinuboro Jesu gui-jeve imohobujevi ficusuuhi: JESU NAZAREOOBO JUDIOMI AIVOJIBO onoonoco.

20 Jaanoco guiraamo saatoho judiomi toonoco meecuhi. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifiitumaño. Jaano toono imomo caatiniciniuhi hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano.

21 Jaanegui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivojibo nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivojibo uujoho, eneehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

22 Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatinibadiro icacuujino, nooboro.

23 Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobu-unati Jesu gaachehuco dugaacuumo sano nahobovacaidino. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovini cinijaco iciumoro

24 noocasiumo: Jichehuco masi ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaan tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatinihaamefaño onono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooni uhi.

25 Jaanaa Jesuco etetecuuboguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onoogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onoogo icano.

26 Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaijihicaubo ijibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi ma iicajibo, nooboro.

27 Jaadi bu tolliro ijibogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi ma iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ijibogominaafi ijafaño satyuuhi.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi.

29 Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu #dicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onoho usuho. Jaaho aafeque #ciumoro tootaataco toohaafe nijequevi ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuumo.

30 Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuuboro guijevecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

31 Jaanaa Pascua j#baimo sesevedei iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiomi imuguutihii diito ifino tubujejeviro iicaunoco. M#iro diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicautiamaño. Jaanogui Pilatoco dilluumo saatohoco itaj#baqui id#noco agafaryucumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui.

32 Jaanogui amocasimi asaumoro saafico id#noco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico mooniuno Jesu cojivi etetecuciniumisico.

33 Jaadi Jesuvi #futuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo id#noco gafaryucutimo.

34 Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno t#joho, n#faihu icano.

35 Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro j#baguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo am#hai tolliro bu mimiyaaveguehi.

³⁶ Jilli icauno Caatinihaamefaño: Dibacino quisi-curajitihí, onoono imiyaavequi.

³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafatyicaruciniboco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Iciuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efeehicauruubo judiomi ñihicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifico ihiciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifico icijeubo.

³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi.

⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacisumisiro Jesu ifico miníuhi, judiomi jeevamaaje tolli icinibadi.

⁴¹ Jaano diiboco etetecuumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji cihoji icauhi miñhaiñoobaco tohojifaño icuutihoji.

⁴² Jaahojifaño Jesu ifico cumisi tohoji tomañoti ifitumaño judiomi jaguisifucu iticovacuuneguiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Jaanaa judiomi jaguisi icauno seseenedi Maria Magdalena onogo Jesu cihojijaa fuuhi fucugayiro cívonaacaro. Jaago atyimeuhi icihojico afabaacuuba iguisiba sihigovi aacaubaco.

² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijihicaubo ijibogominaafi icamisijaa ijinafatyuugoro diitisico nuuhi: Aivojiboco icihojifañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaatihii, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiiha Pedromisi icihojijaago

⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro icihojivi ifutuuhi.

⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeeciubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutihii.

⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañero acaaciniunoco.

⁷ Tolliro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo.

⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuhi tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi.

⁹ Jaarumisi gaajautimisihica Caatinihaamefaño: Jesu iguijeevebe siino buheeteji, onoonoco.

¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro iijajaago uumicuuhi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuhi tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeeciugo.

¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi

giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

13 Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivojiboco asatyomoro ificuuneri? noogoro

14 ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

15 Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Mico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi tomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojibo, ijoho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuuhi? Uco dibogo icitogoro satyequi, noogoro.

16 Jaanegui Jesu diigoco dilluuhi: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi ijiri nuuhi: Raboni, noogoro; Jibogominaafi, eneejiruno.

17 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihiica. Jilliro foogo tañahabomico dibogoto: Guihirubi, bu tolliro amihaiti amihai Caani iicaabojaago feehi. Taacaani Moocaani iicaabojaago feehi. Jilli noogoro dibogoto, nooboro.

18 Jaanegui Maria Magdalena onoogo fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

Jesu Jibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

19 Jaafucuro ijicuuvu ijibogominaa igaiciniuhi samecufanoro judiomi ñihicuti iguhuganoco

cuhufono ofoboocimoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleeveuboro diitoco dilluubo: Sajeebii mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco ifusuubo ihuseneque etetecuunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamipaaajeque icano. Jaaneri ijibogominaa imo imo minifutuuhi Ihaivojiboco aatyimeumoro.

²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebii ma mihica; Guihirubi uco agalluubadiro bu uujoho amiihaico galluuhi,

²² nooboro diitohallivi fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gaijaco, nooboro.

²³ Jaamo cajaanocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubuusutimo imiti buusuracujitii, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi.

²⁵ Jaaboco saatoho ijibogominaa jibuguuhi: Aivojiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaajeneque aatyimeebere toopaajefaña tahusegaiñoco ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamipaaajefaña ijihacutinohachuta miyaavegzejitii, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti siino ijibogominaa igaivuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano cuhufono foboocinirunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi

ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeeb#ma am#hai mihica, nooboro.

27 Jaaboro Tomasco nuubo: Ifaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño di#hacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavi saabo jino tameduhufaño dihuseque di#hacu. Jaaboro mabañihi nooti#bo, miyaavogo, nooboro.

28 Jaanogui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivo-j#bo Moocaani! nooboro.

29 Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino aty#met#rumo imiyaavogomo, nooboro.

30 Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ij#bogom#naa imefeenevi guiraano eetavehi-cauhi. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino.

31 Jaanoti jinoocoro caatiniumo am#hai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi ifinijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ij#bogom#naavi.

1 Jaanobuunati siino Jesu ij#bogom#naavi jafeveuhi Tiberia muuaijinivi. Jilli diitovi jafeveubo.

2 Jaamo samañeriro icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco

3 Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro mi#hai #ma masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba iciutimo.

⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jiinigaibaahovi. Jaaruuboco ij#bogominaa gaajaciutih diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mi#icitih? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am#hai sinicuuhuco am#hai meenegati momiyanaagonovi magañ#. Jaamo mi#icih, nooboro. Jaanegui tahigovi agañ#umo isinicuuhuco guiyicicuutih itaava bociri sihidi ij#vusuumaño.

⁷ Jaanegui Jesu ij#bogominaafico agai#hicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivoj#bo jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujujuuvuumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo.

⁸ Jaanaa sanoodimo ij#bogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ij#nijaagovi sivaumo ij#niti cien metrohachutaro iicaumaño.

⁹ Jaamo isivi ihinuumo atyimeuhi ci#jigaihalliri taavaabo gaarucin#bo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mi#icimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiyic#ubo sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuhu gallivuutih.

¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ij#bogominaati saafiiba dilluutihi: ¿Mijoho #joho? noomoro Ihaivoj#bo iicaunoco agaajaumaño.

¹³ Jaadi Jesu asauboro itaavaaboco #ciuboro diitoco aciubo, bu tolli#ro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifoo#ci, safo icano icacuuno Jesu ij#bogominaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Ataj#bauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaiji#hi jino janaanici#vi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Ji#hi, Aivoj#bo, #iro gaajacuuhi #co agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojoobinici#badi oono uco imiyaavogomoco di#beguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaiji#hi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Ji#hi, Aivoj#bo, #iro gaajacuuhi #co agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico otoomonici#badi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaiji#hi? nooboro.

Jaaneri Pedro #daasuvuuhi diiboco mifoo#ci, safo icano: ¿Uco gaiji#hi? nooboro idillucuuneguiiha. Jaaboro nuubo: Aivoj#bo, #iro paryi gaajacuuhi #co agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota di#beguehica ovejamico ojoobinici#badi.

18 Miyanotiꞛo, miyanotiꞛo ico neehi: Siꞛafefi idiicausumi digaachehuco idicafotooboro idiimogohigovi feehicauhi. Jaanotiꞛ amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañiiyiciꞛboco ico sita digaachehuco jꞛhacuji. Jaamoro ico satyejimo idiimogotiꞛruhigovi, nooboro.

19 Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri igu-ijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¡Tadyojꞛcuti disaa! nooboro.

Ijꞛbogominaafico Agaijꞛhicaubo.

20 Jaanaaca Pedro idojꞛcucoco emeeciꞛubo atyimeuhi Jesu agaijꞛhicaubo ijꞛbogominaafi idojꞛcuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi ifituuvuuboro: ¿Aivojꞛbo, cajaanꞛ ico aaciꞛiibo? nooboro idilluubo.

21 Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojꞛbo, jana jaanꞛji milli? nooboro.

22 Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachiiꞛi icajiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno ꞛdi milli icatihi? Jaanotiꞛ ꞛjoho tadyojꞛcuti disaa, nooboro.

23 Jilli diiboco unuunoco inahabomi jꞛbocasiuhi: Diibo jꞛbogominaafi fine guijevejitihi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejitiꞛbo nuutihi. Iimogohachiiꞛi siino uhuuminohachuta icajiibo. ¿Jaaruno ꞛdi milli icatihi? nuubo.

24 Jaabo diibo jꞛbogominaafi jinooco jꞛbeguehicahi. Jaaboro caatinꞛubo. Jaanoco mꞛhai magaajahi diibo ijꞛbogono miyaano iicanoco.

25 Tolliro bu sihidĩ saneheje Jesu
omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque
sanohosari paryĩ icatĩruva uujoho onoono fine
paryĩ jiinjehallĩri iicano aamenevĩ #fetejitĩruno.

Moocaani iijj
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30